

List mému dítěti

s čísly se na hrdlech, - nu ať, to nebolí
tak, jako to, že mě od tatky odtrhli...
A byl mi vzat náhle i ten náš nejmenší
- v samotě nikdy jsem nežila děsnější.
Tys malý ještě a sotva můžeš chápat,
když v jizbě jedné s tolika lidmi spěvat
máš, tělo na těle, že nesa jejich žal,
tím bolněji cítíš jen, jak hrozně jsi sám.

Terezín 1942

Ilse W e b e r o v á

Polsko. Rada Krajowa PRCN vyhlašuje: "reforma se musí posuzovat jako hlavní a ničím nezastupitelná rezerva naší země, hlavní podstatou tezí v otázce reformy je posuzování podnikavosti jako základní síly postupu ekonomiky. Rada za základní směr přestavby vyznává zásadu, že každý kdo má schopnosti nemá mít překážky ve vytváření organizací hospodářských a jejich realizaci. Polityka 27/8

SSSR. Ostrou kritiku armádních sil moskevského okruhu opublicovala "Krasnaja zvezda". I. tajemník Moskevské stranické org. Boris Jelcyn v prohlášení na aktivu stranického protiletického obrany: "Perestrojka se prakticky nedotkla okruhu. Velitelé okruhu se drží zastaralých metod organizace služby, jsou alergičtí na to co je nové, jsou nepohybliví a málo vymáhají. Na všech místech se kdesi začala zahnizďovat hanebný styl řízení - šikanování podřízených a ponižování jejich lidské důstojnosti, místo přijímání reálných kroků, směřujících ke zvětšení bojové připravenosti jednotek." Polityka 27/87.

ČSSR. Večer na počest Charty 77 a jazzové sekce v New Yorku.

Se zpožděním dorazila do Prahy kopie úvodního vystoupení paní Jeri Laberové představitelky organizace Helsiki Watch - na kulturním večeru uspořádaném 26.1. 1987 v New Yorku na počest 10. výročí vzniku Charty 77 a na podporu pronásledované Jazzové sekce. V programu jejíž spoluorganizátorem byla americká sekce PEN klubu, přečetl spisovatel Kurt Vonnegut ukázky z esejů Václava Havla a z knihy Dominika Tatarky Démon souhlasu, básnička Rose Styracová přednesla verše Jaroslava Sefferta a ukázku ze vzpomínek Vlasty Chramostové, herečka Diane Dowlingová vystoupila s výňatky z knihy Evy Kantůrkové "Mé přítelkyně v domě smutku", jejíž vydání se připravuje v New Yorku. Do programu večera přispěli i spisovatelé Timothy Garton Ash a Josef Škvorecký, s uznáním a obdivem hovořila Jeri Laberová o Chartě 77 a některých jejích signatářích, které osobně poznala, zvláště o nedávno zesnulé Gertrudě Sekaninové. Na závěr večera vystoupili přední američtí jazzmeni v hudebním pořadu solidarity s Jazzovou sekcí. Ingoch 9/87.

ČSSR. Miloš Jakeš, tajemník ÚV KSČ: ...Je třeba říci, že právě v tomto ohledu socialismus nevyužil všechny své možnosti, což se projevilo zpomalením tempa ekonomického a sociálního rozvoje v posledním desetiletí, nedostatečným růstem produktivity práce. Velikost tohoto úkolu vyplývá ze skutečnosti, že vyspělé evropské kapitalistické země, pokud jde o společenskou produktivitu práce, dosahují zhruba jejího dvojnásobku proti evropským zemím RVHP a přibližování se jejich úrovni probíhá stále pomalu...Jdem o velmi náročné úkoly. Tím spíše, že v řadě kvalitních ukazatelů rozvoje ekonomiky máme závažné nedostatky a zaostáváme za nejvyspělejšími státy světa...Počátkem 80-tých let bylo Československo podle vyprodukovaného národního důchodu na jednoho obyvatele na 17. místě ve světě, ale ve spotřebě primárních energetických zdrojů jsme zaujímali 4. místo a ve spotřebě oceli dokonce první. Toto postavení se dále zhoršuje. Rudé právo 4.6

ČSSR. Václav Zima, architekt: ...Předcházela mu však dlouhá doba, kdy v praxi slovo "architektura" vůbec nebylo možné vyslovit, profese "architekt" přestala oficiálně existovat, snahy architektů zlepšit uniformní výstavbu byly považovány za pracovní nekázeň a prosazování architektury bylo v tomto klimatu odmítáno jako prosazování skupinového zájmu na úkor celospolečenského. To jsem nikde nevyčetl, to jsem prožil. Rudé právo 9. června 1987.

ČSSR. Evžen Kuba, architekt: ...Zbývá bolestné konstatování: architektura a urbanismus v této zemi se dostaly do dlouhodobého útlumu, s příznaky krize. Rudé právo 9.6.87.

SSSR. Alan Kuperman, Linda Feldmann-Rou/USA/, novináři Spojených států:

Kam jde sovětská žurnalistika?

Za ty tři měsíce co jsme pracovali v redakci "Moskovskije novosti", jsme se seznámili s mnohými lidmi, - které mázně zajímá otázka: jak se budou dál rozvíjet sovětské prostředky masové informace?

Je ještě jeden důležitý krok, který se bude muset udělat. Je to krok k objektivitě, k nepředpojatému vyložení různých pohledů. Nyní když země vstoupila k revoluční přestavbě, potřebuje ideje, které jdou z dole. Aby se něco takového stalo možné tisk musí skončit se starým a nehybným dogmatem, podle kterého na každou otázku existuje jen jedna správná odpověď. Naopak, čím vážnější je otázka, tím svobodnější a otevřenější musí být posouzení alternativ, předkládanými různými lidmi.

Jiždy jsme se potýkali s míněním, že sovětský tisk je už teď zcela objektivní, že neexistuje cenzura, ani samocenzura a že ani jedna z dříve "zakázaných" tém nyní nezůstává bez pozornosti. To je neseriózní, a k tomu to ještě protičí duchu vaší přestavby a glasnosti. Jestliže novináři mohou lehce kritizovat druhé, tak proč nechtějí a nejsou schopni přiznat své současné nedostatky.

Vždyť přece na geografické mapě sovětského sociálního a politického života zůstávají ohromná bílá místa, ještě nesledovaná tiskem. I když nyní na některá místa při volbách navrhuje i několik kandidátů, tisk dosud neposuzuje otevřen jejich přednosti a nedostatky, nesrovnává jejich pohledy. A jak tedy mohou voliči udělat uvědomělý výběr bez takového posouzení?

Nebyly úplně osvětleny v tisku mnohé otázky historie. Vezměme alespoň jeden ale velmi podstatný příklad: o Leninovi jsou napsány stovky knih, ale velmi málo se setkáš s alespoň jakous-takous kritikou jeho teorie a praxe. Ale vždyť to byl živý člověk a všem lidem je vlastní se mýlit. Tím méně k jeho odkazu se stavět jako k čemusi neomylnému.

No a politika současných představitelů? Ona je také obklopena aureolou neomylnosti, speciálně v oblasti mezinárodních vztahů. Když například kdokoliv ze sovětských novinářů se rozhodne otevřeně říci, že válka v Afganistánu - je omyl.

Existuje anekdota, ve které americký a ruský novinář jsou ve sporu o svobodu tisku. Američan říká: "Jestli budu čtít, tak klidně mohu napsat že je Reagan - hlupák". - "No a co, - říká ruský. - "Já také mohu napsat, že Reagan - je hlupák". Nakonec ale to vcelku není žádný vtip. Svoboda kritizovat představitele všech úrovní - je jedna ze základních charakteristik určujících demokratickou společnost.

A jak obtojí věci s ekonomickou nerovností a privilegii elity: apartní dače, limuziny, speciálními obchody, zakázkami zboží, zahraničními službeními cestami atd? Cožpak strach byrokratů ztratit privilegie není jednou z příčin jejich odporu k přestavbě? Jsou zdůvodněná tyto privilegia? Kdo je přiděluje a jak se to vyplácí lidem a státu? Tyto otázky se doposud také neprojednávají v tisku.

A co říci o tématech nyní již otevřených pro tisk, takových jako prostituce, narkomanie a homosexualismus? Opravdu, novináři mohou psát nyní o těchto jevech. Ale mohou o nich psát všechno co chtějí? Mohou svobodně posoudit, řekněme, srovnatelné přednosti a nedostatky legalizované prostituce? Odstranění zákazu z některých narkotik? Trpěný vztah k homosexuálům? V jiných zemích tyto témy jsou předmětem horečných debat, ale v SSSR je obcházejí mlčením.

Sovětská žurnalistika stále ještě hřeší obnošenými a tendenčními výrazy typu "kapitalističtí vorotily" v protikladu s "demokratickými silami" a "zdravě myslícími lidmi". Taková klišé představují svět zkresleně a otupují lidi v samostatném myšlení. A to, samozřejmě očividně zpomaluje postup k demokracii.

Za prvé navrhuje, aby sovětští novináři si postavili za cíl napomáhání demokracii jak jenom lze objektivně představující různé pohledy na jeden a ten sán problém. Místo toho aby rozprávěli lidem, co a jak mají myslet, novináři mají představovat občanům všechny důležité informace, aby oni sami si mohli utvořit své vlastní mínění a rozhodnout, co k čemu.

Poslední dva roky sovětský tisk šel vpřed sedminílovými botami. Jak po celém světě, lidé v Americe se zaujetím sledují vaši glasnost. Mnozí považovali takové změny za nemožné. Můžeme mít pouze naději že budou pokračovat a tisk sehraje klíčovou roli v přestavbě a demokratizaci sovětské společnosti. My víme, že naši přátelé a kolegové s menším nebudou souhlasit. Moskovskije novosti 31/87.
Kráčeno.